

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ПАТОЛОГІЯ ХВОРОБ ЦИВІЛІЗАЦІЇ**

**для здобувачів вищої освіти 1 курсу денної форми здобуття освіти
(2023-2024 р. н.)**

**освітньої програми «Біотехнологія» (3,10 р. н.)
спеціальності «162 Біотехнології та біоінженерія»
галузі знань «16 Хімічна інженерія»
першого Бакалаврського рівня вищої освіти**

ВИКЛАДАЧ

**Рибак
Вікторія
Анатоліївна**

viktoriarybak2@gmail.com

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра нормальної та патологічної фізіології.

2. Адреса: м. Харків, вул. Куликівська, 12, 3-й поверх, т. 057-706-30-66.

3. Веб-сайт: <http://pat.nuph.edu.ua/>

4. Інформація про викладача:

Рибак Вікторія Анатоліївна

Доктор біологічних наук, професор кафедри нормальної та патологічної фізіології Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 22 роки, досвід науково-педагогічної діяльності – 22 роки. Читає курси: «Патологічна фізіологія», «Прикладні аспекти косметологічної анатомії, фізіології та патології», «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації». Наукові інтереси: фармакологічні дослідження лікарських засобів.

5. Консультації: відбуваються на кафедрі нормальної та патологічної фізіології відповідно графіку.

6. Анотація освітньої компоненти: освітня компонента «Патологія хвороб цивілізації» є вибірковою дисципліною для спеціальності спеціальності «162 Біотехнології та біоінженерія» освітня програма «Біотехнологія». Семестровий модульний контроль – залік (зараховано).

7. Мета викладання освітньої компоненти: метою вивчення освітньої компоненти «Патологія хвороб цивілізації» є вивчення причин та умов виникнення найпоширениших хвороб цивілізації і визначення провідних механізмів їх розвитку та окремих проявів на різних рівнях організації живих об'єктів – від молекулярного рівня до організму в цілому.

8. Компетентності відповідно до освітньої компетентності:

Дисципліна «Патологія хвороб цивілізації» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **компетентностей**:

Soft-skills / Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність до аналізу та синтезу.
2. Здатність дотримуватись етичних та юридичних норм, які стосуються галузей охорони здоров'я.
3. Здатність визнавати принципи наставництва, співпрацювати в команді з іншими фахівцями та робити свій внесок у командну роботу.
4. Здатність застосовувати методи ефективного спілкування.
5. Здатність спілкуватися державною й іноземною мовами усно та письмово.
6. Здатність застосовувати принципи організаційного управління.
7. Здатність працювати з фаховою інформацією.
8. Здатність навчатися, здійснювати особистий професійний розвиток та впроваджувати знання у практичну діяльність.
9. Здатність відповідати за результати професійної діяльності.
10. Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій в патофізіології.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

1. Здатність до розуміння предметної області патофізіології хвороб цивілізації.
2. Здатність інтерпретувати результати досліджень у патологічній фізіології, проводити їх коректний аналіз, систематизацію та узагальнення.
3. Здатність вирішувати стандартні завдання професійної діяльності з використанням інформаційних, бібліографічних ресурсів, медико-біологічної термінології, інформаційно-комунікаційних технологій.
4. Здатність до застосування основних фізико-хімічних, математичних та других природничо-наукових методів при вирішенні професійних завдань.
5. Здатність до оцінки морфо-функціональних, фізіологічних станів і патологічних процесів в організмі людини для вирішення професійних завдань.
6. Здатність до участі в оцінці якості надання першої медичної допомоги з використанням основних медико-статистичних показників.
7. Здатність формулювати дослідницьке питання, планувати, організовувати та проводити науково-дослідницьку роботу в області патологічної фізіології.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

Інтегративні кінцеві *програмні результати навчання* (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

- Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

10. Статус освітньої компоненти: Вибіркова

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Анатомія людини», «Нормальна фізіологія», «Біологія», «Генетика», «Цитологія», «Гістологія, цитологія та ембріологія», «Біохімія», «Мікробіологія».

12. Обсяг освітньої компоненти: 3 кредити ЕКТС: 40 годин аудиторних занять, з них – 10 годин лекцій, 30 година практичних занять, 50 годин самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти:

Зміст освітньої компоненти:

Модуль 1. Патологія хвороб цивілізації

Змістовий модуль 1. Сучасні уявлення про розвиток хвороб цивілізації.

Тема 1. *Поняття «хвороби цивілізації». Характеристика хвороб цивілізації та причини їх розвитку. Характеристика основних факторів ризику, особливості їх розвитку та взаємодії.*

Тема 2. *Метаболічний синдром: етіологія, патогенез.*

Тема 3. *Хвороби цивілізації: ожиріння та харчові адикції.*

Тема 4. *Хвороби залежної поведінки та види психічної залежності.*

Тема 5. *Хвороби цивілізації та соціальні токсиканти.*

Тема 6. *Хвороби цивілізації та психічне здоров'я людини.*

Тема 7. *Ятрогенні захворювання.*

Тема 8. *Імунодепресивні стани.*

Тема 9. *СНІД.*

Тема 10. *Інфекції, що передаються статевим шляхом.*

Змістовий модульний контроль 1

Семестровий модульний контроль

14. Види та форми контролю:

Види та форми контролю:

Поточний контроль: Робота на занятті під час розбору теми; усне опитування (індивідуальне – відповіді на питання за вмістом вивченого матеріалу; фронтальне – розподілення вивченого матеріалу на відносно дрібні питання, щоб перевірити знання більшості кількості студентів); тестування; виконання завдань для самостійного рішення під час практичного/семінарського заняття; відпрацювання практичних навичок; опрацювання тем, що відносяться до самостійної роботи.

Контроль змістового модулю: письмова робота із 4 питань – 15-25 балів; вага кожного питання 3,75-6,25 балів відповідно, що відповідає оцінці 3-5.

Семестровий контроль – підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100) з оцінкою, яка визначається як сума балів поточного та семестрового контролю і виставляється за результатами роботи здобувача вищої освіти впродовж усього семестру. Знання здобувачів вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріям:

Умови допуску до контролю змістового модулю: для допуску до контролю змістового модуля 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів (45 балів) за теми (заняття) змістового модулю 1.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних та семінарських занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Система оцінювання з освітньої компоненти:

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ЕКТС.

<i>Бали из освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:</i>	
Вид оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль – для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1. Сучасні уявлення про розвиток хвороб цивілізації - оцінювання тем (1-10) (робота на заняттях 1-5): робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач); - контроль змістового модуля 1 (письмова робота із 4 питань)	50 (50 %)
Семестровий контроль з модуля 1	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля

16. Політика освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	<p>1. Патологічна фізіологія. Лекції. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальностей «226 Фармація, промислова фармація», «224 Технології медичної діагностики та лікування», «227 Фізична терапія, ерготерапія» / Н. М. Кононенко, В. А. Рибак, В. В. Чікіткіна, С. І. Миронченко, І. І. Шевцов, М. О. Остапець.– Х. : НФаУ, 2021. – 460 с. / – Х.: НФаУ, 2021.– 460 с.</p> <p>2. Патологічна фізіологія. М. С. Регада, А. І. Березнякова, Н. М. Кононенко та ін. – Львів: Магнолія, 2015. – 490 с.</p> <p>3. Pathological physiology : Manual for students of higher schools / S.I. Kryzhna, N.M. Kononenko, T.I. Tyurka et al.; ed. by N.M. Kononenko. – Kharkiv : NUPh : Golden Pages, 2012. - 200 p.</p> <p>4. Патофізіологія : підручник : в 2 т. Т. 1. Загальна патологія / Атаман О.В. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 592 с.</p> <p>5. Патофізіологія : підручник : в 2 т. Т. 2. Патофізіологія органів і систем / Атаман О.В. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 448 с.</p>
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<p>1. Милославська Ю. О. Вплив біохімічних маркерів на перебіг гіпертонічної хвороби II стадії у поєднанні з метаболічним синдромом /Ю. О. Милославська // Український медичний часопис. – 2012. – N 5 (91). – С. 129–133.</p> <p>2. Метаболічний синдром: дагностика та профілактика в практиці сімейного лікаря / В. І. Ткаченко, Т. О. Багро, Н. В. Видиборець, О. К. Бондар // Ліки України. – 2016. – С. 42-45.</p> <p>3. Цукровий діабет – епідемія XXI століття (Огляд літератури) / І. В. Чернявська, Н. В. Скрипник, В. І. Боцюрко, О. М. Дідушко // Art of medicine. – № 3 (3). – С. 95-98.</p> <p>4. Христук О. Л. Психологія девіантної поведінки. Навчально-методичний посібник / О. Л. Христук. – Львів, ЛьвДУВС, 2014, 192 с.</p> <p>5. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. Київ. – ВСВ «Медицина». – 2017. – 424 с.</p> <p>6. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: підручник / І.Я. Губенко, О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко. — 3-є вид., Київ. – ВСВ «Медицина». – 2021. – 312 с.</p> <p>7. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с.</p> <p>8. Інфекційні хвороби : підручник : у 2-х т. / за ред.. В.П. Малога, М. А. Андрейчина. _ Львів : Магнолія, 2018. – Т. 1. – 718 с.; Т. 2. – 726 с.</p> <p>9. Інфекційні хвороби. Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / О. А. Голубовська, Б. А. Герасун, О. М. Зінчук та ін. / За ред.. О. А. Голубовської. – К. : ВСВ «Медицина». – 2018. – 686 с.</p> <p>10. Дерматологія і венерологія: підручник / В.І. Степаненко,</p>

	<p>А.І. Чоботарь, С.О. Бондарь та ін. – 2-е вид. Київ. – ВСВ «Медицина». – 2020. – 336 с.</p>
<p>Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сайт кафедри нормальної та патологічної фізіології (програма курсу «Патологічна фізіологія хвороб цивілізації») http://pat.nuph.edu.ua 2. Бібліотека НФаУ: http://library@nuph.edu.ua 3. Сайт дистанційного навчання http://pharmel.kharkiv.edu.ua 4. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленко http:// korolenko.kharkov.com (5. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека http:// http://library.kharkov.ua 6. http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs360/ru/index.html 7. http://www.mma.ru/articles/138032/ 8. http://cyberleninka.ru/article/n/spaysovaya-narkomaniya-prichiny-rasprostraneniya-i-mery-protivodeystviya 9. http://cyberleninka.ru/article/n/narkomaniya-biohimicheskie-i-psihologicheskie-aspekty 10. http://www. cardiosite. info/articles/ article. aspx? articleid=6247
<p>Система дистанційного навчання Moodle</p>	<p>https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/</p>
<p>18.Технічної програмне забезпечення освітньої компоненти: муляжи внутрішніх органів (норма, патологія), таблиці, комп'ютери для тестування, пристрій мультимедійний, екран.</p>	